

Bruntál

Kraj: Moravskoslezský

Správní obvod: Bruntál

Nadmořská výška: 547 m n. m.

Počet obyvatel: 15 412

Adresa URL: www.mubruntal.cz

Okres: Bruntál

GPS souřadnice: 49.988177N, 17.463694E

První pís. zmínka: 1213 (811 let)

PSČ: 792 01

Historie obce Bruntál

Bruntál, založený moravským markrabětem Vladislavem Jindřichem pravděpodobně roku 1213, je z hlediska institucionálního nejstarším městem na území nynější České republiky. Jak vyplývá z tzv.

Uničovské listiny českého krále Přemysla I. Otakara z roku 1223, obdržel Bruntál deset let před jejím vydáním jako vůbec první obec v českých zemích magdeburské městské právo. Město proto bylo až do roku 1352 odvolací stolicí pro všechna města s magdeburským městským právem založená na severní Moravě, mezi jinými i pro královské město Olomouc. Důvodem jeho založení byla jednak nutnost zabezpečit severní hranici Moravy proti kolonizačním snahám vratislavského biskupství v téměř liduprázdném území horského masivu Jeseníků, jednak rudné bohatství těchto hor. Jako horní město byl Bruntál zeměpanským majetkem - zprvu moravských markrabat, posléze opavských vévodů - a jako takový byl nadán řadou výsad. Město, které bylo východiskem pro další kolonizaci širokého okolí, se stalo i centrem cechovní řemeslné výroby a bylo i významným tržním střediskem s právem konat ročně čtyři jarmarky a týdenní trh. Jeho poloha na důležité spojnici severní Moravy se Slezskem vedla ke zřízení mýtní stanice, doložené k roku 1296.

Již od počátku 15. století byl Bruntál správním centrem širší oblasti, z které se počátkem 16. století konstitovalo svobodné panství Bruntál, patřící až do roku 1621 pánům z Vrbna.

Pokles významu okolních dolů od konce 16. století, pohromy třicetileté války v 17. století, morové epidemie a zhoubné požáry v 18. století přinesly městu pozvolný úpadek. Přes nesmírně těžké poměry se v 18. století výrazně změnila podoba města řadou barokních staveb.

Nové období rozmachu města nastalo v souvislosti s rozvojem průmyslové, zejména textilní výroby. Již roku 1758 pracovala v Bruntále továrna na kůži, roku 1786 chemická továrna a roku 1807 založil Cyril Riedel továrnu na houně. V roce 1827 vznikla továrna na lněné a stolní zboží, roku 1828 továrna na lněné a bavlněné zboží a roku 1834 Plischkeho továrna na lněné a stolní výrobky. Další vlna rozvoje průmyslu v Bruntále, který byl již k roku 1850 nejvýznamnějším střediskem lnářského průmyslu v českém Slezsku, následovala ve druhé polovině 19. století. Roku 1872 bylo město napojeno na železniční trať Olomouc - Opava, v roce 1885 zde byla otevřena vůbec první veřejná nemocnice v českém Slezsku. Ve městě vznikla řada škol - v roce 1866 řemeslnicko-živnostenská škola, roku 1877 státní odborná škola tkalcovská a v roce 1871 bylo obnoveno gymnázium.

V letech 1918 - 1938 nastal další stavební rozvoj města. K nejvýraznějším stavbám té doby patří budova arcibiskupského chlapeckého semináře a přestavba veřejné nemocnice. V Bruntále se rovněž konstitovala aktivní česká menšina, jejíž kulturní a společenský život se soustředil do pobočky Matice opavské pracující v Bruntále pod názvem Vzdělávací spolek Praděd, do Sokola a do Svazu českých

turistů. V roce 1924 byla otevřena česká mateřská škola, o rok později česká obecná škola a v roce 1930 česká měšťanská škola. Od 30. let 20. století sílil nacionalismus u většiny německých obyvatel města, které se stalo baštou Henleinovy Sudetoněmecké strany. V říjnu 1938 byl Bruntál obsazen vojsky nacistického Německa. Osvobozen byl Sovětskou armádou 7. května 1945.

Po poválečném odsunu Němců byl Bruntál v letech 1945 - 1946 dosídlen českým obyvatelstvem. V 50. letech 20. století se na jeho rozvoji negativně odrazila likvidace tradičního textilního průmyslu. Ve snaze nahradit úbytek pracovních příležitostí byly vybudovány nové závody - automobilové opravy ČSAO, Lisovny nových hmot, Dakon, Dřevosloh a Hydrometalurgický závod.

